

UiT Norges arktiske universitet

Tid til det som teller

Revisjon av retningslinjer for fordeling av arbeidstid for ansatte i undervisnings- og forskerstillinger ved UiT Norges arktiske universitet

Notat fra arbeidsgruppe

Bakgrunn

Oppfølging av Langtidsplan for forskning og høyere utdanning og Meld. St. 16 (2016-2017) *Kultur for kvalitet i høyere utdanning* har resultert i en rekke tiltak for høyere kvalitet i utdanning. Blant annet stilles det krav om kontinuerlig utvikling av pedagogisk kompetanse og en tydelig dreining i retning av større satsing på studentaktivitet. UiTs gjeldende retningslinjer for fordeling av arbeidstid i undervisnings- og forskningsstillinger (sist vedtatt i sak S 25/14, ephorte 2014/889), har i liten grad tatt høyde for dette.

Strategisk utdanningsutvalg ved UiT satte i september 2019 ned et utvalg som skulle finne ut om retningslinjene for fordeling av arbeidstid samsvarer med målsettingene om utvikling og bruk av studentaktive læringsformer i utdanningene. Finstadutvalget leverte sin rapport i desember 2020.¹

Finstadutvalget mente at retningslinjene kun i begrenset grad fungerer som virkemiddel for fullt å nå målsettingene for utdanningskvalitet. Det ble anbefalt å revidere retningslinjene slik at normen blir at studentaktive læringsformer utgjør hovedtyngden av undervisningen som gis, og at det er undervisningens form og kompleksitet, sammen med det arbeid underviseren har lagt ned for å gjøre undervisningen studentaktiv, som spiller inn i vurderingen av hvilken vektningssats som benyttes. Videre ble det anbefalt å nedfelle en forventning i retningslinjene om at kollegialt samarbeid skal inngå i planlegging og forberedelse til undervisning og at undervisningsansvar innebærer et medansvar for helheten i enhetenes undervisningstilbud og for studentenes læring. Utvalget anbefalte at all undervisningsaktivitet skal registreres.

Utover retningslinjene for fordeling av arbeidstid var utvalget opptatt av andre virkemidler for å fremme kvalitetsutvikling, slik som ledelse og styring, digital infrastruktur og digital støtte, i tillegg til at undervisningsutvikling må prioriteres på alle nivå. Det ble lagt vekt på at den enkelte underviser har et selvstendig ansvar for å gi undervisning av høy faglig og pedagogisk kvalitet og at pedagogisk utviklingsarbeid og kompetansebygging må bli en integrert del av den enkelte ansattes karriere- og arbeidsplaner.

Basert på utvalgets arbeid ble det satt ned to arbeidsgrupper som skal vurdere og gi tilrådinger knyttet til arbeidstid i undervisnings- og forskningsstillinger. Dette notatet oppsummerer arbeidet til *Arbeidsgruppe for fordeling av arbeidstid i undervisnings- og forskerstillinger*

Mandat og arbeidsgruppas sammensetning

Arbeidsgruppe for fordeling av arbeidstid i undervisnings- og forskerstillinger skal utarbeide forslag til reviderte retningslinjer eller rammeverk for fordeling av arbeidstid for ansatte i undervisnings- og forskerstillinger ved UiT Norges arktiske universitet. Retningslinjene skal gi rammer for UiT Norges arktiske universitet med hensyn til normering og handlingsrom for:

¹ Utvalget ble ledet av førsteamanuensis og prodekan ved Bjørn Petter Finstad.

<https://uit.no/Content/723434/cache=20210803143556/Timeregnskapet%20og%20studentaktive%20%C3%A6ringsformer.pdf>

1. Fordeling av tid i ulike stillingskategorier
2. Fordeling av tid til ulike typer aktiviteter
3. Rammer for arbeidsplaner

Arbeidsgruppen skal vurdere og gi tilrådinger for:

- Institusjonen som helhet (hva bør være felles)
- Handlingsrom for tilpasninger for enheter eller fagområder
- Handlingsrom for tilpasninger på personnivå (ved ansettelse og for ansatte, varig og midlertidig)

Arbeidsgruppa har bestått av Anne Britt Flemmen (HSL-fak), Anita Iversen (Helsefak), Victor Zimmer (Studentparlamentet), Olaf Styrvold og Ellen Dahl (Forskerforbundet, har vekslet på), Kristine Helen Korsnes (Jurfak), Pål Vegar Storeheier (FUF) og Kathrine Tveiterås (prorektor utdanning). Randi Østhus (ORGØK), Eirik Gjessing Lind (FUF) har fungert som sekretariat.

Forståelse av mandat

Arbeidsgruppa er oppnevnt og satt sammen med tanke på oppfølging av Finstadutvalgets anbefalinger. Dagens retningslinjer for fordeling av arbeidstid omfatter imidlertid alt vitenskapelig arbeid. Revisjon av retningslinjer for fordeling av arbeidstid må derfor også gjennomgås med tanke på å gjenspeile mål og prinsipper i øvrige styringsdokumenter og rapporter ved UiT, slik som:

- Retningslinjer for forsknings- og utdanningstermin ved UiT
- Utfyllende bestemmelser for ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger ved UiT
- Forventninger til ansatte i undervisnings- og forskerstillinger ved UiT
- Helhetlig rammeverk for karriereutvikling ved UiT
- Retningslinjer for produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved UiT
- Retningslinjer for stipendiatar sine arbeidsoppgåver ved UiT Noregs arktiske universitet
- Tilslutning til nasjonale mål og prinsipper for åpen forskning, slik det blant annet er formulert i Forskningsrådets policy for åpen forskning²

For arbeidsgruppa har noen prinsipper vært sentrale i tolkningen av mandatet og som grunnlag for forslagene til nye retningslinjer. Det ene har vært at UiT skal ha felles retningslinjer som gir like og forutsigbare rammer for ansatte ved UiT, samtidig som det er behov for fleksibilitet og lokale tilpasninger. Angivelser av normer for tidsbruk må innebære fleksibilitet for fordeling av tid og type aktiviteter i ulike stillinger, for eksempel ved å angi intervaller framfor absolutte størrelser. Dette er ment å støtte opp under lokale utviklingsplaner og karriere- og arbeidsplaner på individ- og gruppenivå. Arbeidsgruppa anerkjenner at det vil forde godt lederskap og medarbeiderskap å gjennomføre dette i praksis, men mener samtidig at dette er en hensiktsmessig utvikling framfor å lede gjennom detaljerte reguleringer.

Et annet prinsipp har vært at retningslinjene skal bygge opp under arbeidet med å sidestille FoU-arbeid og undervisningsarbeid. Det er også relevant å se til nyere nasjonale målsettinger om å inkludere en større bredde av kompetanser i vurderingen av vitenskapelig ansatte i tråd med UHRs

² <https://www.forskningsradet.no/siteassets/forskningspolitisk-radgivning/apen-forskning/nfr-policy-apen-forskning-norsk-ny.pdf>

veiledning for vurdering i akademiske karriereløp³. De seks kompetanseområdene som inngår i NOR-CAM, verktøy for tilpassede vurderinger i akademiske karrierer, er forskningsresultater, forskningsprosessen, utdanningsfaglig kompetanse, samspill med samfunnet, formidling og innovasjon, ledelse og verv og annen erfaring. Disse samsvarer i stor grad med universitets- og høyskolelovens fire formål for universiteter og høyskoler (§1-1). Vitenskapelig ansattes arbeidstid er tradisjonelt delt inn i tre deler FoU arbeid, undervisning og administrasjon. Arbeidsgruppen finner det ikke hensiktsmessig å dele opp arbeidstiden ytterligere, og anbefaler derfor at utvidede forståelser og mål om kompetanse innpasses i gjeldende inndeling av arbeidsområder.

Arbeidsgruppa har ønsket å ivareta Finstadutvalgets anbefalinger om såkalt «avprivatisering av undervisning» gjennom tydeligere forventninger til samarbeid, medansvar for helheten i undervisningstilbudet og tydelig lederskap som følger opp utviklingen av undervisningskvalitet. Sentralt for utformingen av nye retningslinjer har vært at valg av lærings- og vurderingsform skjer med bakgrunn i hva studentene skal lære. Som konsekvens må valg av vurderingsform og hvordan undervisningen planlegges, gjennomføres og følges opp, være tilpasset emnets læringsutbytter.

Til slutt har arbeidsgruppa vært opptatt av at nye retningslinjer skal gi grunnlag for forutsigbarhet og rettferdighet når undervisning fordeles og dokumenteres, og samlet ressursbruk og kompetansebehov vurderes. Dette er viktig både for den ansatte og som et ledelsesverktøy. Det har vært et poeng at retningslinjene skal fremme systematisk arbeid med de ansattes arbeids- og karriereplaner. Det vises ellers til arbeidsgruppe 2 som skal foreslå verktøy for slikt arbeid.

Fordeling av tid i ulike stillingskategorier

Dagens retningslinjer for fordeling av arbeidstid angir en fordeling av arbeidstiden til undervisnings- og forskerstillinger som vist i tabellen under.

Stillingskategori	Arbeidstimer per år	Arbeidstimer adm. (5 %)	Andel undervisning/FoU %	Undervisning/ FoU per år
Professor, dosent, førsteamanuensis	1695 timer	85 timer	50/50	805/805 timer
Førstelektor	1695 timer	85 timer	70/30	1127/404 timer
Universitetslektor	1695 timer	85 timer	80/20	1288/323 timer

Tabell 1. Fordeling av forskning og undervisning prosent og timer for noen stillingskategorier

Gjeldende retningslinjer angir 5 % tidsressurs til administrative oppgaver for vitenskapelig ansatte i alle stillingskategorier. Videre er arbeidstid fordelt mellom FoU og undervisning. Punkt 1.4.1 i gjeldende retningslinjer beskriver muligheter for fleksibilitet og fordeling av arbeidstid på individuelt grunnlag. Dette åpner for variasjon av tidsbruken mellom og i ulike stillingskategorier, i ulike perioder, ved individuell fastsettelse av andelen undervisning og forskning. Handlingsrommet er også utdypet i vedlegget til retningslinjene.

Ved UiT har det i liten grad vært praksis for å anvende handlingsrommet for fleksible ordninger for tidsfordeling på individuelt grunnlag, og brøkene har i stor grad vært oppfattet stor grad som faste bestemmelser og vedtatte rettigheter. Arbeidsgruppa mener det vil være hensiktsmessig om retningslinjenes mer konkret og aktivt viser at fordeling av tid har et handlingsrom, også utover det

³ UHR: Veileder for vurdering i akademisk karriereløp <https://www.uhr.no/f/p1/iab94a5c2-b008-42af-a66a-c81750adb350/nor-cam-en-verktoykasse-endelig.pdf>

som følger av arbeidsgivers styringsrett eller oppfølging av personalsaker der tiden ikke brukes tilfredsstillende.

Arbeidsgruppen viser til spørsmålet om hvorvidt førstelektorer bør ha lik fordeling mellom undervisnings- og forskningstid på samme måte som førsteamanuensiser. Begrunnelsen for dette handler om å likestille karriereløpene, og legge bedre til rette for videre kvalifisering til dosent og styrke attraktiviteten til dette karriereløpet. UiT har flest førstelektorer på fagområder hvor toppkompetansen er lavere, og behovet for å styrke FoU-komponenten er anerkjent. Førstelektorer bruker i dag lengre tid på kvalifisering enn førsteamanuensiser gjør, og ikke alle kvalifiserer seg heller til dosent. Dersom sektoren og UiT fortsatt skal ha begge karriereløpene må det være et poeng at de begge framstår som attraktive. Et argument som kan tale imot en endring av tidsfordelingen for førstelektorer er at ikke alle dem det berører ønsker en slik omallokering, eksempelvis fordi de trives bedre med overvekt av undervisningsoppgaver. Et annet moment er ressursbruk. UiT har om lag 80 førstelektorer i dag. Dersom arbeidstiden for disse skulle endres vil det innebære at undervisningstid tilsvarende 16 hele årsverk vil bli omallokert til forsknings- og utviklingstid. Dette vil kunne styrke kvalitet og fagmiljø over tid, men vil i første omgang oppleves som en ren kostnad for fagmiljøer som mister undervisningstid. Overgangsløsninger må påregnes, enten i form av omfordeling av budsjett eller skalering av studie- og emneporteføljen. Arbeidsgruppen anbefaler at disse spørsmålene tas opp i høringen for å få synspunkter fra større deler av fagmiljøene.

Utover dette ser ikke arbeidsgruppen behov for å gjøre endringer i hovedprinsippene for fordeling av arbeidstid i ulike stillingskategorier.

Fordeling av tid til ulike aktiviteter

I dagens retningslinjer, punkt 1.3, defineres de ulike aktivitetene i arbeidstiden slik:

Forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid: Omfatter planlegging, tilrettelegging, gjennomføring og dokumentasjon av egen forskning, pedagogisk utviklingsarbeid, annen faglig egenutvikling og forskningsformidling.

Undervisnings- og samlingsdelen: Omfatter undervisning, for- og etterarbeid, oppfølging, veiledning, eksamens- og sensorarbeid som følger med undervisningen, annen kunnskapsformidling og deltakelse i komiteer/råd/utvalg.

Administrasjonsdelen: Faglig administrasjon: fagmiljøets undervisnings- og forskningsplanlegging, faglig bedømmelsesarbeid til vitenskapelige stillinger ved Universitetet i Tromsø og deltakelse i faglige utvalg.

Annen administrasjon: Deltakelse i styrer og råd samt ikke-faglige utvalg på alle nivåer.

FoU-arbeid og bruk av FoU-tid

Det har ikke vært arbeidsgruppas mandat å gjennomgå definisjon og bruk av forskningstid. Arbeidsgruppen har primært drøftet grensedragningene til undervisningstid. Utover dette vil arbeidsgruppen påpeke:

- Gjeldende retningslinjer omfatter ikke innovasjon tilknyttet forskningsresultater som FoU-arbeid. Innovasjon er en del av universitetenes samfunnsoppdrag, og retningslinjene bør anerkjenne dette, både innen forsknings- og utdanningstid. Dette er også i overensstemmelse med rapporten om forventninger til vitenskapelig ansatte.
- Forskningsmidler blir stadig mer konkurranseutsatt, og planlegging og tilrettelegging vil derfor blant annet omfatte søknad om ekstern forskningsfinansiering, nettverk og samarbeid. Arbeid med søknader bør inngå i forskningstid.
- Fagfellearbeid, eksempelvis til vitenskapelige artikler, er i dag ikke definert inn i noen arbeidstid forutenom det faglige bedømmelsesarbeidet til stillinger ved UiT som er definert inn under administrasjonstid. Fagfellearbeid er svært sentralt i kvalitetssikring og utvikling av fagfelt, og bør derfor mer aktivt anerkjennes i vitenskapelig ansattes prioriteringer av arbeidstid.
- Nyere krav til forskningsdokumentasjon, arkivering og deling av forskningsdata og -resultater medfører arbeidsoppgaver som forventes av aktive forskere. Dette er arbeid som må anses som en del av arbeid med empiri og data, og følgelig en del av forskningstiden.

UiTs gjeldende definisjon av FoU-tid inkluderer *pedagogisk utviklingsarbeid*. Jf. retningslinjer for ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskningsstillinger har pedagogisk kompetanse blitt et selvstendig kriterium, med forventning om utvikling over tid på samme måte som med øvrig FoU-arbeid. Det gir derfor mening at FoU-tid inkluderer dokumentasjon av pedagogisk kompetanse og merittering. Løpende utviklingsarbeid tilknyttet emner og undervisningsmetoder tilhører undervisnings- og samlingstiden.

Dagens retningslinjer inkluderer ikke *veiledning av stipendiater* i FoU-tiden. Stipendiater er per definisjon studenter i et studieløp, noe som også er grunnen til at veiledningstid i dag inkluderes i undervisningstiden. På den andre siden er stipendiater i forskeropplæring, og inngår ofte i sampublikasjoner og samme prosjekter som veileder. Dette er direkte meritterende for veileders forskningskarriere og kan være et argument for at forskningsveiledning bør inngå i veileders FoU-tid. Arbeidsgruppa anerkjenner at det er store forskjeller mellom fagområder. Som et hovedprinsipp bør veiledning telle som undervisning, mens samskriving av artikler og annet aktivt forskningssamarbeid inngår i FoU-delen. Arbeidsgruppen anbefaler at spørsmålet tas opp i høringen.

Arbeidsgruppa anbefaler at FoU-arbeid defineres slik i nye retningslinjer:

Forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid (FoU) er kreativ virksomhet som utføres for å frambringe økt kunnskap. Arbeidet omfatter normalt planlegging, tilrettelegging, gjennomføring og dokumentasjon av egen forskning, pedagogisk utviklingsarbeid, kunstnerisk utviklingsarbeid, innovasjon, utvikling av prosjekter og søknader om ekstern finansiering, annen faglig egenutvikling, fagfellearbeid og forskningsformidling.

I tillegg til definisjonen FoU-tid har dagens retningslinjer en bestemmelse i 1.4.3 om at FoU-tid både er en rett og en plikt, og at FoU-tiden skal brukes til forsknings og utviklingsarbeid som bygger opp under enhetens strategiske mål. Det forventes videre at ansatte med FoU-tid har en plan for FoU-arbeidet, og at resultatene publiseres.

Arbeidsgruppen er enig i at FoU-tiden må forvaltes godt, inklusive en plan for arbeidet. Innføring av forskningsgrupper ved UiT tilsier at individuelle karriere- og arbeidsplaner bør være integrert planer

på gruppenivå. Arbeidsgruppa foreslår derfor at dette presiseres i ordlyden i nye retningslinjer. Koblingen til karriere- og arbeidsplaner vil også legge til rette for dialog om den enkeltes utvikling i henhold til ulike faser i karriere- og stillingsløp.

Arbeidsgruppa vil også peke på at forventninger om å bidra til åpen forskning heller ikke er omtalt i dagens retningslinjer, og anbefaler at dette legges til sammen med forventningene til publisering av resultater.

Arbeidsgruppa anbefaler at bruk av FoU-tid omtales slik i nye retningslinjer:

FoU-tiden skal brukes til forsknings- og faglig kunstnerisk utviklingsarbeid fundert på anerkjente vitenskapelige, kunstfaglige og etiske prinsipper. Planer for FoU-arbeidet skal inngå i den enkeltes karriere- og arbeidsplan, samt planer på fag- eller forskningsgruppenivå, og bygge opp under UiT sine strategiske mål. Det forventes at resultatene deles i samsvar med prinsipper for åpen forskning og publiseres.

Dagens retningslinjer har ingen føringer for hvordan planer for FoU-arbeid skal framstilles og følges opp. Arbeidsgruppen viser til del 3 i mandatet som gjelder rammer for arbeidsplaner.

Undervisningsarbeid og bruk av undervisningstid

Undervisningsarbeid omfatter planlegging, gjennomføring og evaluering av aktiviteter rettet mot utdanningstilbudet ved institusjonen. Utdanning reguleres av det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket og UiT sitt kvalitetssystem. Kort oppsummert innebærer dette at undervisning og vurdering skal være i samsvar med læringsutbyttet på emne- og programnivå (helhetlig læringsdesign).

Arbeidsgruppen mener definisjonen av undervisningsarbeid i retningslinjene kan forbedres for å være i bedre samsvar med forventningene om helhetlig læringsdesign:

- Vurdering må inkluderes. Den eneste vurderingsformen som er omtalt i dagens definisjon er eksamen. Dette er for smalt, og ekskluderer eksempelvis formative vurderingsformer som gir studentene anledning til å lære av tilbakemeldinger og forbedring av eget arbeid.
- Kollegialt samarbeid må vektlegges. Finstadutvalget vektla avprivatisering av undervisning fordi et godt læringsdesign fordrer samarbeid for å skape sammenheng og helhet på emne- og programnivå.
- Søknad om eksternfinansierte prosjekter til undervisning kan oppleves lite meritterende dersom prosjektet i størst grad medfører institusjonelt utviklingsarbeid som ikke nødvendigvis publiseres. Dette synes å være i endring i takt med at kompetansekravene for toppstillinger har blitt skjerpet med tanke på pedagogisk utviklingsarbeid. I en overgangsfase bør retningslinjene legge til rette for at enkeltpersoner som gjør en særlig jobb med å skaffe finansiering til felles utviklingsarbeid kan inkludere søknadsarbeidet i sin undervisningstid
- Digitalisering gir nye muligheter for åpne og delte læringsressurser. Dette er en utvikling arbeidsgruppen mener retningslinjene bør ta høyde for ved å inkludere slikt arbeid i undervisningstiden.
- Undervisningsarbeid i dagens retningslinjer inkluderer ikke eksplisitt det kontinuerlige kvalitetsarbeidet, herunder utviklings- og evalueringsarbeidet, som kreves for å holde høy

utdanningskvalitet. Pkt 1.4.4 i retningslinjene utdyper vel og merke *for- og etterarbeid*. Arbeidsgruppen mener det vil være en fordel om disse bestemmelsene er samlet.

Arbeidsgruppen ser ingen grunn til å skille mellom ordinære programmer og etter- og videreutdanning, og mener ordlyden som foreslås er dekkende for alle undervisningsaktiviteter.

Ved fast ansettelse i undervisnings- og forskerstilling ved UiT kreves gjennomført universitetspedagogisk basiskompetansekurs. Kurset er normert til 200 timer. Det varierer mellom enheter hvorvidt kurset inngår i de ansattes undervisningstid. På den ene siden kan det argumenteres for at dette er en del av den enkelte sitt utviklings- og kvalifikasjonsarbeid, noe som kan tale for at det hører med til FoU-tiden. På den andre siden tas basiskompetansekurset primært av nytilsatte som erfaringsmessig også bruker mer tid på undervisningsarbeidet enn mer erfarne kollegaer. Ved å inkludere kurset i undervisningstiden får nytilsatte med andre ord samtidig færre andre undervisningsoppgaver, og kan bruke tiden til å legge et godt grunnlag for utvikling av høy utdanningskvalitet. Arbeidsgruppen mener det er gode grunner for å anbefale at basiskompetansekurset skal inkluderes i undervisningstid, helt eller delvis. Arbeidsgruppen foreslår at dette tas opp i høringen. Andre kompetansegivende kurs bør vurderes skjønnsmessig og sees opp mot enhetens strategiske målsetninger og den ansattes karriere- og arbeidsplaner.

Arbeidsgruppa anbefaler følgende endringer i definisjon av undervisningsarbeid:

Undervisningsarbeid omfatter undervisning av studenter på alle studienivå og inkluderer planlegging og tilrettelegging, gjennomføring, evaluering og vurdering og oppfølging av dette.² Kunnskapsformidling, deltakelse i utvikling av utdanningskvalitet i fagfellesskap, søknader om eksterne midler til utdanning, veiledning, utvikling og deling av læringsressurser inngår også i dette.

I tillegg til definisjonen av undervisningsarbeid har dagens retningslinjer i 1.4.4 timesatser for ulike aktiviteter. En sats på 4 betyr at underviseren får 4 timer i sitt undervisningsregnskap per 1 time undervisning med studentene. Timesatsene skal gjenspeile nødvendig for- og etterarbeid. Utløsende for at Finstadutvalget og denne arbeidsgruppa ble nedsatt er at satsene for ulike undervisningsaktiviteter ikke inkluderer utvikling av nye undervisnings- og vurderingsformer, og heller ikke synliggjør betydningen av studentaktive læringsformer. Tvert imot er timesatsene i seg selv et insentiv for å gjenbruke undervisningsopplegg hvor underviser har en sentral rolle i undervisningssituasjonen. Til sammenligning vektlegger retningslinjenes omtale av FoU-tid hva forskningstiden skal lede til, altså sluttproduktet. Det gis ikke uttelling for den enkelte innsatsfaktor, for eksempel om man er på laboratorium, leser litteratur eller skriver artikler. Slik bør det også være innen undervisningsdelen til våre vitenskapelig ansatte.

Retningslinjene skaper også et uheldig hierarki mellom ulike undervisningsaktiviteter, hvor visse læringsaktiviteter «premieres» med høye satser uavhengig om det er til det beste for studentens læring eller ikke. Retningslinjene bør legge til rette for valg av læringsaktivitet velges utfra hva som gir et best mulig læringsutbytte for studenten. Finstadutvalget påpekte i denne forbindelse at ordet forelesning bør utgå, og generelt legge mer vekt på omfang enn type undervisning. Arbeidsgruppen er enig i at type undervisning ikke er det sentrale, men er ikke overbevist om at problemet løses ved å fokusere på omfang alene. Kjerneutfordringen i dagens retningslinjer er at ved å gi satser til enkeltaktiviteter legges det mer vekt på innsatsfaktorene enn på studentenes læring.

Arbeidsgruppen anbefaler derfor å fjerne satsene og uttelling for enkeltaktiviteter i retningslinjene, men heller tydeliggjøre hva undervisningstiden skal brukes til, også i henhold til kvalitetssystemet.

Arbeidsgruppen erkjenner samtidig at å fjerne satsene vil kunne gi noen utfordringer for den praktiske planleggingen av undervisning. Satsene i dagens retningslinjer bidrar også til å sikre at underviserne ikke blir påført for mye arbeid i forhold til antall timer som skal gå med til undervisningsarbeid, jf arbeidsplaner. Arbeidsgruppen mener dette kan løses ved å fastsette normtall for studiepoeng, jf. slik NOKUT har definert arbeidsomfang for studentene. For en student skal 1 studiepoeng innebære 24 timers arbeidstid, inkludert egne forberedelser til undervisning og eksamen. På samme måte kan det settes en norm eller et «budsjett» for arbeidstimer per studiepoeng for undervisere. I tillegg til å være et redskap for planlegging og fordeling av undervisning, vil en slik norm gi signaler om hvilken innsats som forventes, og dermed unngå emner med for lav innsats fra fagmiljøene så vel som svært ressurskrevende emner.

Ved UiT er det store lokale forskjeller på hvor mye tid som medgår til undervisning per studiepoeng. Dette kan ha sammenheng med størrelse på studentkullet, emnenes kompleksitet, finansieringskategori, rammeplaner, disiplin kontra profesjonsutdanninger osv. Det kan også handle om ulike tradisjoner og uttrykk for «slik gjør vi det hos oss». En måte å romme ulike behov på kan være at retningslinjene ved UiT angir en ramme uttrykt ved et intervall, og at fakultetene kan fastsette mer spesifikke bestemmelser for sine emner.

Arbeidsgruppen har i forslag til nye retningslinjer uttrykt et slikt intervall med 15-20 timer per studiepoeng, og anbefaler at UiT i høringsbrevet etterspør hvor bredt et slik intervall bør være for å være håndterbart. Intervallet bør likevel ikke være alt for bredt dersom det skal fungere som et normtall. Dette innebærer at noen av dagens emner krever for mange arbeidstimer, eller motsatt; for liten innsats, sammenlignet med det som vil være ny norm. på For master- og ph.d.-oppgaver vil det være behov for et eget intervall.

Det følger av den anbefalte definisjonen av undervisningstid at ikke alle disse aktivitetene er knyttet til et emne. Det kan eksempelvis omfatte utvikling av nye emner, gjennomgående metoder, læringsressurser eller periodisk evaluering. Dette er arbeid som ligger til studieprogramleders mandat å se til at skjer sammen i fagmiljøet. For at studieprogramleder skal kunne utøve sitt mandat anbefaler arbeidsgruppen at studieprogramledere i overensstemmelse med personalleder kan disponere noen tidsressurser til nødvendig utviklingsarbeid.

Dagens retningslinjer har også bestemmelser som gir stipendiater og faste nytilsatte større uttelling enn de vedtatte satsene for ulike undervisningsaktiviteter. Arbeidsgruppen mener det er gode grunner til å gi disse ansattegruppene tilstrekkelig tid til sine nye oppgaver.

For faste nytilsatte vises det til kommentaren om at basiskompetansekurset kan inngå i undervisningstiden. Utover dette kan tilrettelegges for nødvendig innkjøringstid i den enkelte karriere- og arbeidsplan.

Arbeidsgruppa har ikke drøftet samlingsarbeid. I høringen bør UMAK og UB særlig kommentere om det er endringer som bør inkluderes i nye retningslinjer.

Arbeidsgruppa anbefaler at bruk av undervisningstid omtales slik i nye retningslinjer:

Undervisningstiden skal brukes til forskningsbasert undervisning som fremmer studentens læring. Planer for bruk av undervisningstid skal inngå i den enkeltes karriere- og arbeidsplan og være forankret i utviklingsplaner for det enkelte studieprogram og UiTs overordnede strategiske mål.

Det forventes at ansatte har allsidige undervisningsoppgaver som støtter opp om enhetens behov. Ansatte i undervisningsstillinger har ansvar for å skape helhet og samstemthet for studentens læringsprosesser og at det drives kontinuerlig utvikling av undervisningen med vitenskapelig tilnærming. Det forventes at toppstillinger, førstestillinger, og meritterte undervisere gjennom sin utdanningsfaglige kompetanse bidrar ekstra i det utdanningsfaglige fellesskapet.

Undervisningstid til emner tidsnormeres basert på antall studiepoeng. Ett studiepoeng anslås å tilsvare **fra x-y arbeidstimer** avhengig av antall studenter, faget og emnets egenart. Nærmere bestemmelser kan fastsettes lokalt. Dette omfatter undervisning og vurdering, studentoppfølging, veiledning, eksamens- og sensorarbeid som følger med undervisningen, samt for- og etterarbeid som innarbeiding av nytt stoff, tilrettelegging av undervisning, tilbakemelding på arbeidskrav, praktiske øvelser, evaluering og oppfølging av denne. Stipendiater og nytilsatte uten relevant undervisningserfaring kan gis inntil dobbel tid til forberedelser.

Undervisningstid knyttet til utvikling av nye kurs eller metoder, periodisk evaluering av undervisning, søknader om ekstern finansiering til utdanning, koordinering av større team og semester samt arbeid knyttet til studieprogrammet kan normeres etter avtale med nærmeste leder.

For stillinger ved Norges arktiske universitetsmuseum omfatter samlingsarbeid å bygge opp, drive og vedlikeholde vitenskapelige samlinger.

Administrasjonstid

Dagens retningslinjer omfatter faglig administrasjon som fagmiljøets undervisnings- og forskningsplanlegging, faglig bedømmelsesarbeid til vitenskapelige stillinger ved UiT og deltakelse i faglige utvalg, samt annen administrasjon, herunder deltakelse i styrer og råd samt ikke-faglige utvalg på alle nivåer.

Som norm er det avsatt 5 % tidsressurs til administrative oppgaver for vitenskapelig ansatte i alle stillingskategorier. Retningslinjene åpner for at enkelte administrative arbeidsoppgaver kan tidsnormeres særskilt, men at samlet tid til administrasjon normalt ikke bør overstige 200 timer per år.

Et utviklingstrekk i sektoren er at ansatte bruker en økende andel av sin tid på fagadministrative oppgaver, samt at administrative funksjoner er en stadig mer betydningsfull del av kjerneaktivitetene. Dette omfatter nye systemer, dokumentasjonskrav, behandling og lagring av data og undervisningsmaterieell med mer. Mange ansatte syns dette er krevende, og erfarer at det tar mer tid enn de har til rådighet, og at det derfor går ut over kjerneoppgavene. Dette kan tale for behov for endringer i prosentandeler for å synliggjøre denne utviklingen. På den andre siden er dette vel så

mye et spørsmål om hvordan administrativ- FoU- og undervisningstid defineres og anvendes. Om det tas av forsknings- og utdanningstid for å fordele det til mer tid til administrasjon vil det i praksis innebære at noen fagadministrative oppgaver «flyttes» fra forsknings- og utdanningstid til administrasjonstid. Arbeidsgruppen ser derfor ikke grunn til å foreslå endringer i tidsressursen som er avsatt til administrative gjøremål. Det må heller arbeides med kompetanseheving og gode støttetjenester slik at vitenskapelig ansatte gis mest mulig anledning til å fokusere på utvikling av kjerneoppgavene. Videre vil det være hensiktsmessig å vurdere behov for samlet tidsbruk i ulike faser av den enkeltes situasjon og karriereløp.

Rammer for arbeidsplaner og arbeidsgruppe 2

Arbeidet med å innføre karriere- og arbeidsplaner er fortsatt under implementering ved UiT, både når det gjelder malverk og opplæring for ledere og medarbeidere. Arbeidsgruppen anbefaler at anbefalingene fra denne rapporten tas med i dette arbeidet.

I tillegg vil arbeidsgruppen dele sitt arbeid med «arbeidsgruppe 2» som på bakgrunn av våre anbefalinger skal utarbeide verktøy og ressurser som bidrar til at fordeling av arbeidstid skjer på en «god» måte.

Det følger av arbeidsgruppens anbefalinger at arbeidsplaner må ha stor grad av kvalitativt innhold og subjektive vurderinger av anslått tidsbruk til både forsknings- og utdanningsoppgaver. Dette gjør det mer krevende å utarbeide standardiserte verktøy som også lå til grunn for mandatet. Arbeidsgruppen kunne løst sitt oppdrag ved å foreslå en enda mer finmasket telling av ulike innsatstyper, slik at ulike læringsformer på den måten fikk større plass i retningslinjene. Som redegjort for i denne rapporten mener arbeidsgruppen dette ikke nødvendigvis vil gi bedre retningslinjer eller resultat. Når hensikten er at fagmiljøene sammen skal prioritere forskningsbasert utdanning som fremmer studentenes læring, kan det? være ulike innsatstyper som vil være mest riktig over tid.

Større bruk av skjønn fordrer også et tillitsbasert forhold mellom ledere og medarbeidere. Dette var et sentralt poeng i rapporten 'forventninger til vitenskapelig ansatte', og arbeidsgruppen har foreslått å ta med dette i rollebeskrivelser i forslag til nye retningslinjer.

Avsluttende kommentar og vedlegg

Gjeldende retningslinjer for fordeling av arbeidstid har et oppsett og format som avviker fra nye bestemmelser om og mal for dokumentstyring vedtatt for UiT. Arbeidsgruppen har i sitt forslag til nye retningslinjer omarbeidet innholdet slik at dokumentet kommer i samsvar med gjeldende formelle mal. I hovedsak innebærer dette en tydeliggjøring av formål og ansvar.⁴

⁴ Egen retningslinje for dokumentstyring ved UiT gjelder fra 2014 og var sist revidert i 2020, (arkiv 2016/3236)

Vedlegg:

1. Forslag til nye retningslinjer for fordeling av arbeidstid
2. Gjeldende retningslinjer for fordeling av arbeidstid